

Čerminová, Jana

Prokop Miroslav Haškovec

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Málíková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 43-46

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143066>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Prokop Miroslav Haškovec

Národnost: česká

Datum narození: 1. února 1876

Místo narození: Bechyně (okres Tábor)

Datum úmrtí: 20. prosince 1935

Místo úmrtí: Brno

Sociální zařazení: Otec byl obchodník. Haškovcův bratr Ladislav byl zakladatelem české neurologie, pracoval na psychiatrické klinice, ale také na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy, kde se stal i děkanem. Jako primář Nemocnice Na Františku založil první oddělení pro nervové choroby v Rakousku-Uhersku. Bratr Antonín byl profesorem keramické odborné školy v Bechyni a bratr Václav lékárníkem. Mezi jeho přátele z mládí patřil básník Otakar Březina. Prokop Miroslav Haškovec měl spolu se svou ženou Annou Josefou, rozenou Vařekovou, syna Jiřího, který působil jako sociální pedagog a v roce 1989 se podílel na naplňování dokumentu *Úmluva o právech dítěte* a na vzniku české sekce Sdružení zastánců dětských práv ČR.

Akademické působení

Prokop Miroslav Haškovec studoval na gymnáziích v Jindřichově Hradci a v Českých Budějovicích. Studium ukončil maturitou v roce 1896. Poté nastoupil ke studiu romanistiky a bohemistiky na filozofické fakultě v Praze, kde na něj měly vliv osobnosti jako Jan Gebauer, Hertvík Jarník a Jiří Polívka. Během této doby absolvoval například prázdninový kurz Alliance Française v Paříži (1902). V témže roce složil zkoušku z učitelství ve vyšších třídách středních škol z češtiny a francouzštiny. Doktorem filozofie byl promován na Karlově univerzitě 13. října 1904 na základě disertace *O vývoji moderních literatur*. Nastoupil sice do pedagogické praxe, ale univerzitní prostředí zcela neopustil. Podařilo se mu strávit zimní semestr na pařížské Sorbonně (1907/1908) a poté pobýval i v Heidelbergu (1908). Další jeho zastávkou se stala Collège de France, navštívil také univerzity v Drážďanech, Lipsku či Frankfurtu nad Mohanem. Habilitoval se 8. května 1908 na základě práce o Rabelaisovi, která byla zároveň úvodem k výboru *Rabelaisových statí výchovných* (1907), a stal se soukromým docentem na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Od roku 1908 začal přednášet dějiny francouzské literatury na Karlově univerzitě v Praze a od akademického roku 1909/1910 řídil literárně-historické oddělení romanistického semináře tamější filozofické fakulty.

V roce 1920 byl Haškovec jmenován řádným profesorem románské filologie se zvláštním zřetelem k dějinám literárním na nově vznikající Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Zároveň se stal i vedoucím románského semináře, jež spolu s Karlem Titzem začali budovat podle svých zkušeností ze zahraničních institucí. Vtiskl semináři i fakultě originální styl práce, důraz na náročnost i nejvyšší vědeckou kvalitu.

Rozšířil záběr romanistiky z filologie o literární rozměr. Haškovcovou zásluhou byli na fakultě zaměstnáváni také zahraniční lektoři, mezi nimiž byl třeba Arturo Cronia, William Ritter či Bonaventura Tecchi. Haškovec si na ministerstvu školství a národní osvěty vymohl jejich přítomnost v československém vysokém školství, ale také se zasazoval o co nejlepší pracovní podmínky pro tyto odborníky.

On sám rovněž vyučoval, a to např. předměty Dějiny literatury francouzské od stoleté války k Montaignovi, Uvedení v studium Dantovy Božské komedie či semináře (Molière a francouzská komedie). Později se začal věnovat také literárním vztahům v románských literaturách, přednášel o Cervantesovi, Machiavellim či Petrarkovi.

V letech 1923–1924 dojížděl suplovat přednášky z romanistiky na Filozofickou fakultu Komenského univerzity v Bratislavě a stal se i ředitelem místního romanistického semináře. V akademickém roce 1925/1926 byl zvolen děkanem Filozofické fakulty Masarykovy univerzity a v následujícím roce jejím proděkanem. Haškovec velmi dobře reprezentoval fakultu na mezinárodním poli – z pověření rektora při slavnostních příležitostech oblékal děkanský talár, ačkoliv již v čele fakulty nestál.

Miroslav Prokop Haškovec zemřel nenadále 20. prosince 1935 na komplikace po operaci, která se zprvu jevila jako banální.

Zpočátku Haškovec kolísal mezi bohemistikou a romanistikou. Z bohemistické produkce je nutné zmínit práce týkající se Rokycanova rukopisu *Výklad na evangelium sv. Jana* (1902) a rozpravu *K poetice české epiky lidové* (1904).

Centrum Haškovicova vědeckého zájmu tvořila francouzská literatura 16. století. Soustavně studoval jevy starší novofrancouzské prózy. Jak dokládá téma jeho habilitačního spisu, značnou část své vědecké pozornosti věnoval osobnosti F. Rabelaise. Zabýval se rovněž francouzskými romány v dopisech. Důležité je jeho dílo *Počátky novodobého románu francouzského* (1917), v němž zkoumal proměnu francouzské epiky pod vlivem nových italských podnětů. Vzhledem ke své bohemistické průpravě se zajímal i o vzájemné ovlivňování české a francouzské literatury; z tohoto studia vznikla práce *V dvojím zrcadle* (1916), která sleduje přítomnost české tematiky ve francouzské literatuře a opačně. Z dalších děl je třeba zmínit také soubory jeho sebraných statí *Stati literární* (1913), *Proudy* (1921) a *Francouzské kapitoly* (1931). Celkově se vymyká jeho studie *Byla George Sandová v Čechách*, kde na základě pramenného studia zkoumal, jestli Sandová do Čech přijela, či ne (studii uzavírá s tím, že spisovatelka návštěvu uskutečnila).

Během své kariéry byl Haškovec mnohokrát oceněn různými vědeckými institucemi. Od roku 1916 byl dopisujícím členem České akademie věd a umění a v roce 1924 se stal jejím mimořádným členem, zároveň byl od roku 1923 dopisujícím členem Královské české společnosti nauk. Mezi zahraniční uznání jeho práce patří v roce 1920 udělení hodnosti *Officier de l'instruction publique de la République française*, dále byl jmenován rytířem Řádu čestné legie. Stal se rovněž dopisujícím členem Institut littéraire et artistique de France a členem Mezinárodní komise pro literární dějiny v Paříži. Haškovec se také angažoval v různých spolcích a organizacích, ať už v Cercle français de Prague, Alliance française (byl předsedou brněnské pobočky) nebo ve Spolku Kounicových studentských kolejí.

Podílel se na vydávání několika odborných časopisů. Od založení *Časopisu pro moderní filologii* byl jeho redaktorem, zároveň pracoval v redakci *Naší vědy*. Redigoval řadu sborníků nebo brněnskou revue *Morava*.

Profesní působení

Miroslav Prokop Haškovec pracoval při svém vysokoškolském studiu jako učitel jazyků na Odborné pokračovací škole grémia knihkupců pražských (1898–1902). V roce 1900 byl jmenován suplujícím učitelem na reálce v Ječné ulici v Praze, následující rok vyučoval na gymnáziu Minerva a vyšší dívčí škole, poté se stal provizorním učitelem na pardubické reálce. Ovšem už v květnu 1903 nastoupil na místo skutečného učitele na reálce v Českých Budějovicích. O dva roky později se dostal zpět do Prahy, kde získal místo učitele na reálce v Karlíně.

Veřejná činnost

Haškovec se zapojoval také do veřejného života. Jeho orientace na frankofonní svět a kontaktů navázaných v období Rakouska-Uherska využívalo i nově vzniklé Československo. Na zahraničních cestách a konferencích tedy Haškovec vystupoval jako zástupce různých československých ministerstev.

V době před příchodem do Brna psal i eseje věnované obecným kulturním aktualitám. Zároveň se věnoval rovněž spisovatelské a básnické práci. Vydal knihu intimní lyriky, napsal několik próz a zanechal v rukopise i drama. Vždy se hlásil k jihočeské tradici a projevoval živý smysl pro regionalistické snahy rodného kraje. Při svém pobytu v Českých Budějovicích působil v Národní jednotě Pošumavské, kde vykonával menšinovou a osvětovou práci. Horlivě se účastnil i kulturního života v Brně. Dále se angažoval třeba v synodu Československé pravoslavné církve, v Česko-ruském sdružení v Brně nebo Svazu slovanských spolků, jehož byl iniciátorem a předsedou.

Evaluace

Prokop Miroslav Haškovec patří mezi „otce-zakladatele“ Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Svojí prací vtiskl romanistickému semináři velmi kvalitní úroveň. Sám byl vzdělavcem se širokým záběrem vědecké i organizační práce. Zároveň při svých zahraničních cestách vykonával neoficiální funkci československého diplomata.

Ohlasy

Vnesl svěží, jarý vánek v ovzduší, v němž se za Rakouska tak těžce na střední škole dýchalo. Galský temperament, vtip, nabádavá podnětnost, laskavé vystupování, srdečný poměr k studentům, věc, která na ústavě byla něčím zcela novým, to vše na němu přitahovalo. Těšili jsme se na jeho hodiny, na jeho výklady o Francii a její velké kultuře a největší radostí nám bylo, když jsme jej směli po hodině vyprovodit. \ [Karel Šafář](#)

Prof. Haškovec se vždy osobně účastnil rozřídování knižního fondu i namáhavých půlročních revisí a neskrýval se se svým šťastným uspokojením, když vše bylo dobré, v pořádku, připraveno pro studium. Jeho oko bylo nenápadně všude a vždy usměvavý a pružný (toto je jeho slovo) přenášel svou aktivitu, nerozlučně spojenou s lehkostí a vybroušeností pohybu i slova opravdu francouzskou, na celé seminární prostředí. \ [Bohumil Rak](#)

Předčasného odchodu prof. P. M. Haškovce jest litovati tím více, že odešel v něm nejenom učenec hluboké a rozsáhlé erudice, ale též člověk vzácně laskavé povahy a opravdu dobrého srdce, na kterého budeme asi mnozí vzpomínati s úctou a vděčností.

\ [Otakar Levý](#)

Stáli jsme často oslněni nevyčerpatelným bohatstvím vysoce kultivované a jedinečně podnětné osobnosti, která neodolatelně poutala a sváděla. A přece tak rád vycházel vstříc každému z nás, obratně zjišťoval osobní záliby svých posluchačů o vědecké problémy a starostlivě o ně dbal. [...] V tomto směru razil vědomě cestu lepší výchovné praxi svých žáků, budoucích učitelů středoškolských: odsuzuje exkluzivnost, povýšenost a okázalost, učil svým osobním příkladem lásce k prostotě a rozumné úměrnosti v posuzování všech jevů, jak na poli vědeckém, tak v životě. [...] Vždy a všude uplatňovala

se tato část jeho bohaté osobnosti, plodná a nezištná podnětnost, rozdávat plnými rukama s francouzským charem, jemu vlastním. \ [Bohumil Rak](#)

Byl zesnulý nejen dobrý, svěží, duchaplný společník, ale také muž dobrého srdce, ryzího jádra i citu, zanícený pro pravdu, dobro a krásno, zvláště pak – což není zjevem tak běžným – pro čistotu osobního charakteru. Byl totiž profesor dr. P. M. Haškovec nositelem vysokých hodnot mravních, jenž bystře i ostře vystihoval a pozoroval mnohé myšlenkové proudy, které se vnašely do našeho veřejného života za posledních dob, z nichž mnohé nebyly vždy k našemu prospěchu. [...] Byl to ušlechtilý muž, věrný tradicím neprůmyslových krajů jihočeských a věrný přítel a zastánce všeho, co bylo národní a slovanské. \ [Bohumil Vlček](#)

Prameny a literatura

Archiv Masarykovy univerzity, fond A1 RMU, osobní spisy, kart. 52/1150.

Archiv Masarykovy univerzity, fond A2 FF, osobní spisy, kart. 4/8.

Archiv Univerzity Karlovy, fond Matriky Univerzity Karlovy, inv. č. 2, Matrika doktorů české Karlo-Ferdinandovy univerzity II. (1900–1908), s. 796.

BLATNÁ, Alžběta. *Prof. PhDr. Prokop Miroslav Haškovec* [online]. 2015. [cit. 6. února 2019]. Dostupné z: <http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=14723>.

KALENDOVSKÁ, Jiřina. *PaedDr. Jiří Haškovec* [online]. 2015. [cit. 6. února 2019]. Dostupné z: <http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=26010>.

KOPAL, Josef. *Prokop Miroslav Haškovec*. Praha: Česká akademie věd a umění, 1939.

LEVÝ, Otakar. Prokop M. Haškovec. *Časopis pro moderní filologii*, 1936, roč. 22, č. 2, s. 113–119.

RAK, Bohumil. Učitel a žák. In *Melanges P. M. Haškovec. Sborník prací věnovaný památce profesora dra P. M. Haškovece*. Antonín Šesták – Antonín Dokoupil (eds.). Brno: Kroužek brněnských romanistů při Jednotě českých filologů, odbočka v Brně, 1936, s. 375–377.

SEIDL, Ivan. Brněnský románský seminář v meziválečném období. In *Brněnská věda a umění meziválečného období (1918–1939) v evropském kontextu. Sborník příspěvků z konference Masarykovy univerzity konané v rámci oslav 750. výročí udělení městských práv Brnu ve dnech 22. – 25. září 1993*. Brno: Masarykova univerzita, 1993, s. 69–71.

SEIDL, Ivan. Prokop Miroslav Haškovec. (1. 2. 1876 – 20. 12. 1935). *Universitas*, 1996, č. 1, s. 28–29.

ŠAFÁŘ, Karel. Vzpomínka na profesora P. M. Haškovece z českého jihu. In *Melanges P. M. Haškovec. Sborník prací věnovaný památce profesora dra P. M. Haškovece*. Brno: Kroužek brněnských romanistů při Jednotě českých filologů, odbočka v Brně, 1936, s. 373–375.

ŠLECHTOVÁ, Alena – LEVORA, Josef. *Členové České akademie věd a umění. 1890–1952*. Praha: Academia, 2004, s. 92.

TOMEŠ, Josef a kol. *Český biografický slovník XX. století. I. díl, A–J*. Praha: Paseka, 1999, s. 423.

vh. Drobné zprávy. *Listy filologické*, 1936, roč. 63, s. 176–177.

VLČEK, Bohumil. Profesor P. M. Haškovec a brněnská společnost. In *Melanges P. M. Haškovec. Sborník prací věnovaný památce profesora dra P. M. Haškovece*. Brno: Kroužek brněnských romanistů při Jednotě českých filologů, odbočka v Brně, 1936, s. 380–381.